

Promoveren gepromoot

Loop jij rond met een intrigerende onderzoeksvraag? Fantaseer je stiekem over promoveren? Je bent niet de enige. Steeds meer docenten gaan ervoor. Dat is goed voor hen én goed voor het onderwijs van de HvA. De HvA promoot daarom het promoveren. Eline van Batenburg, promovendus bij het Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding, vertelt over haar eigen ervaringen en haar onderzoek. Zij doet dat in gesprek met haar promotor Ron Oostdam. Huib de Jong licht de visie van de HvA toe.

Promoveren stond al langer op het wensenlijstje van Eline van Batenburg, onderzoeker en docentenopleider bij het domein Onderwijs en Opvoeding (DOO). In 2006 voerde zij al eens een oriënterend gesprek. Toch duurde het nog tot 2012 voordat ze met een idee afstapte op hoogleraar Ron Oostdam, nu haar promotor.

Eline: 'Ik ben niet bij de HvA komen werken met het idee om te promoveren. Maar gaandeweg werd het wel een natuurlijke stap, omdat ik erg geïnteresseerd ben in de wetenschappelijke benadering van onderwijskundige en vakdidactische vraagstukken. Maar eerst besloot ik mij te richten op mijn gezin. En ik heb me aangesloten bij de Kenniskring VMBO om meer inzicht te krijgen in mijn onderzoeksvraag. In 2012 ben ik op Ron afgestapt met een vaag idee.'

Ron: 'Nou dat viel wel mee, hoor. Je wilde praktijkonderzoek doen met leerlingen van het VMBO op het terrein van spreekvaardigheid Engels. Ik vond dat behoorlijk concreet.'

E: 'Ron zei: ga maar een onderzoeksvoorstel schrijven. Daar zijn zeven maanden in gaan zitten. Toen dat voorstel door de Onderzoeksraad positief werd beoordeeld, kreeg ik vrijstelling voor drie dagen in de week gedurende vier jaar.'

R: 'Dat lijkt veel, maar is het niet voor omvangrijk praktijkonderzoek zoals dat van Eline.'

E: 'Mijn onderzoek gaat over de vragen: welke didactische aanpak is het meest effectief om de spreekvaardigheid Engels van vmbo kader-leerlingen te ontwikkelen? En hoe kan ik de spreekvaardigheid op een goede manier beoordelen? Spreekvaardigheid is – met name in het vmbo - een lastig onderdeel van het curriculum. Leerlingen moeten weleens een presentatie geven

of een gesprekje voeren, maar docenten worstelen ermee hoe ze deze vaardigheid bij de leerlingen kunnen ontwikkelen. Het beoordelen van spreekvaardigheid roept ook vragen op.'

R: 'En dat onderzoek paste goed bij mij. In het verleden heb ik met een collega werkvormen en beoordelingsmodellen ontwikkeld voor spreekvaardigheid in de lessen Nederlands. Veel daarvan is ook toepasbaar bij het onderwijs mondelinge taalvaardigheid Engels.'

E: 'Het helpt als we het Engelse spreekvaardigheidsonderwijs levens-echter maken. De leerlingen waar ik nu mee werk, worden opgeleid voor de commerciële dienst-verlening. Wat leerlingen vooral nodig hebben zijn interactieve vaardigheden: kun je je staande houden in gesprek met de klant? Kun je de klant goed adviseren? Woordjes en grammatica krijgen ze veel voor hun kiezen, maar wat ze minder vaak leren is: hoe reageer je als iemand iets vraagt wat je niet begrijpt? Kun je jezelf redden als het moeilijk wordt, bijvoorbeeld door een woord te omschrijven dat je niet weet, maar wel nodig hebt om je verhaal te doen?'

R: 'In de lessen van Eline staat centraal dat je een boodschap moet kunnen overbrengen. Daar mag best een fout in zitten.'

E: 'Bij mij moeten ze iets voor elkaar krijgen in het gesprek. Ik maak gebruik van *information gap activities*. Leerlingen krijgen een deel van de informatie. De ene leerling speelt de rol van klant. Die heeft bijvoorbeeld een bepaald bedrag te besteden aan een middagje klimmen in het Amsterdamse Bos. De ander speelt de receptionist en weet niet wat de klant precies in zijn hoofd heeft. Hij moet de klant zo goed mogelijk adviseren. Daarnaast is een interactief probleem ingebouwd. Ze moeten bijvoorbeeld uitleggen

Video still talkshow OnderzoeksTV – uitzending februari 2015

dat je een veiligheidsriem moet dragen. Maar ja, wat is dat in het Engels?'

R: 'De vraag is of deze methode leidt tot een grote spreekvaardigheid. Daarom doet Eline experimenteel onderzoek. Ze werkt met twee onderzoeksgroepen. Een taalgerichte groep, die op de klassieke manier onderwezen wordt. Hier ligt de nadruk vooral op accuraat taalgebruik. En een betekenisgerichte groep. Hier ligt de nadruk op het uitvoeren van spreektaken, waarbij het in de eerste plaats draait om het realiseren van een goede interactie en het overbrengen van een boodschap.'

E: 'Maar dan kom je bij de grote vraag: hoe toets je of iemand makkelijker en beter spreekt, zonder je op de correctheid van de taal te focussen? Vorig jaar heb ik een nieuwe manier van toetsen van spreekvaardigheid ontwikkeld, waarbij alle leerlingen voor hetzelfde interactieprobleem gezet worden. Ze moeten allemaal een uitleg geven over een onderwerp waarmee ze vertrouwd zijn, maar waar je laagfrequente woorden voor nodig hebt. Appeltaart bakken bijvoorbeeld. Ze moeten vertellen dat beslag beslist geroerd moet worden met een garde. De meesten weten echt niet wat een garde is in het Engels en moeten het omschrijven.

> vervolg van pagina 7

Dan merk je of ze de strategieën beheersen om dat te doen. Ook krijgen ze allemaal een vraag die ze zeker niet verstaan. De testleider vraagt: "Why does my cake always disintegrate?" Sommigen doen dan alsof hun neus bloedt (dat is dus niet goed). Anderen begrijpen het uit de context of weer anderen vragen wat je bedoelt. Dat is allebei goed. Ook begrijpt de testleider zogenaamd iets niet, waardoor de leerlingen opheldering moeten geven. De vraag is: zijn de leerlingen gericht op het begrip van de luisteraar? Blijft de interactie doorgaan?'

R: 'We zijn nu scholen aan het aantrekken voor het onderzoek.'

E: 'Pff, ja, en dat valt niet mee. We hebben 7 à 8 klassen nodig, maar je doet nogal een inbreuk. Negen weken onderwijs en voormeting en nameting. Maar we zetten door, hoor. Praktisch onderzoek op vakdidactisch gebied is een bijdrage die hbo-promovendi bij uitstek kunnen leveren. Op het gebied van taalverwerving is al veel onderzocht, maar meestal in laboratorium-setting.'

R: 'Ja, vakdidactisch onderzoek – zo in de onderwijspraktijk en zo gecontroleerd opgezet –; dat gebeurt niet veel. En dan ook nog gericht op het vmbo.'

E: 'Daarom vind ik belangrijk dat er binnen het hbo onderzoek wordt gedaan. Wij zitten als docenten allemaal in de praktijk; ons onderzoek is een waardevolle aanvulling op het fundamenteel onderzoek dat gedaan wordt op de universiteit.' ◀

'Promoveren gepromoot' gaat hierna verder als rubriek. In deze rubriek gaat telkens een promovendus in gesprek met iemand die van belang is voor zijn onderzoek. Meedoen? Mail naar amstelcampus@hva.nl.

VISIE HvA DOOR HUIB DE JONG

'Docenten zijn het belangrijkste goed'

Waarom hecht de HvA er eigenlijk belang aan dat docenten promoveren? Rector Huib de Jong licht toe.

'Er bestaat een belangrijke relatie tussen de kwaliteit van een docent en de kwaliteit van het onderwijs. We stellen docenten op verschillende manieren in de gelegenheid om te werken aan persoonlijke ontwikkeling en het verhogen van hun kennisniveau. Promotie is één van de mogelijkheden daartoe. Het kan ook door een masteropleiding of door onderzoek te doen in een van de kenniscentra van de HvA.'

Wat voegt onderzoek nog meer toe aan het onderwijs van de HvA?

'Onderzoek houdt ook het onderwijs actueel. En het versterkt de relatie met de buitenwereld. Doordat ons onderzoek praktijkgericht is - vaak naar aanleiding van een concrete vraag van een bedrijf of organisatie – versterkt het onze relatie met het bedrijfsleven en de publieke sector.'

Wat doet de HvA om te stimuleren dat meer docenten promoveren?

'Docenten die willen promoveren kunnen een aanvraag indienen. Wordt die goedgekeurd, dan worden ze gedurende een aantal jaren drie dagen per week vrijgesteld van onderwijs.'

De hulptroupen: Promovendi Netwerk HvA

Promovendi en collega's met plannen om te promoveren, ontdekken al snel dat dat heel wat vergt; van zowel de promovendus als de begeleiding vanuit de HvA. Daarom namen promovendi Viyan Rashid (DBSV), Anna Mapes (DT) en Michel Knoppel (DEM) het initiatief voor het Promovendi Netwerk HvA. Het doel van het netwerk is het verbinden van HvA-promovendi, het bieden van ondersteuning, het creëren van gelegenheden voor promovendi om van elkaar te leren en het faciliteren van het samengaan van wetenschap en praktijk binnen de HvA. De oprichters van het netwerk schatten dat er op dit moment zo'n 60 promovendi zijn.